

פרוטוקול 2/4

ועדת בטיחות בדרכים מיום 25.9.2019

נוכחים:

עו"ד אלי נכט – יו"ר הועדה
אילנית אלימלך – מנהלת מחלקת בטיחות בדרכים ומזכירת הועדה
איילה ביטון – מזכירת מח' בטיחות בדרכים
אורית אורנשטיין חן – מנהלת אזור לכיש – רלב"ד
לאוניד גלמן – נציג ציבור
לינה קרצמן – חברת ועדה
מיכאל גרינברג – נציג ציבור
אמנון פרוכטמן – ועד הורים עירוני
יבגני שנול – ועד הורים עירוני
אדי בן חמו – דובר העירייה
איזבלה זלדין – מנהלת מחלקת תמרור
שמוליק נומה – ראש משרד התנועה אשדוד
בלה רובין – יו"ר ועד הורים עירוני
אמנון פרוכטמן – ועד הורים
אורנה סער – מפקחת משרד החינוך
מרצ'י חג' – מפקחת משרד החינוך
ראובן מלכה – מנהל מח' פיקוח עירוני

אלי: נושא הועדה היום הוא כאמור אכיפת אופניים חשמליים, ביקשנו לבדוק כיצד מתנהלת אכיפה בנושא, לאור הסכנה הגדולה שקיימת בכבישים, נוסעים במהירות גדולה גם בכבישים וגם בפארקים. אני חשוף לתגובות ברשתות החברתיות ומעוניין לפתוח דיון מה נעשה בהיבט ההסברתי והאכיפה בעיר.

נומה: האכיפה מתחלקת לשניים – הצד העירוני בו יש אלמנט קהילתי המתבצע ע"י פקחים עירוניים שעברו הכשרה והצד המשטרה.

אילנית: הבעיה היא שהמשטרה לא מעוניינת להתעסק עם אכיפה בנושא אופניים חשמליים, מאחר ויש בעיתיות בנושא הזיהוי, הגיל, המעצר והפרוצדורה.

נומה: נכון, יש בעיה להתעסק עם ילדים בני 14, 15, הבעיה היא לקחת ילדים בגיל זה למשטרה, יחד עם זאת, למשטרה סמכויות אכיפה שאין לרשויות המקומיות, לדוגמה, לכל רשות מקומית יש סדר עדיפויות והיא מחליטה מה עושים, יש עבירות שהעירייה אינה אוכפת והמשטרה כן. בחודש יולי 2019 נכנסו לתוקף תקנות אכיפה על אופניים חשמליים. אבל לא אוכפים את הכל, למשל גיל לא אוכפים למרות שהחוק אוסר על ילד מתחת לגיל 16 לרכוב.

אלי: מה אומר התקנון?

נומה: גיל מינימלי לנהיגה 16 ומעלה, חלה חובת חבישת קסדה עד גיל 18 חובה בכל סוג דרך. מגיל 18 חובה בדרך שאינה עירונית. אזור רכיבה מותר על שביל אופניים ובהעדר שביל אופניים על הכביש. מהירות מותרת עד 25 קמ"ש, לגבי הרכבת אדם נוסף - מותר להרכיב ילד שטרם מלאו לו 8 שנים באופניים המצוידים במושב נפרד המבטיח את שלום הילד, מעבר לזה אסור להרכיב אדם נוסף, אסור לרכוב עם אוזניות או לסמס במהלך הרכיבה, ואין לעבור בנסיעה במעבר חצייה, אלא אם יש סימון במעבר התיר זאת.

מתחילת השנה יצאו 180 דוחות על שימוש בקסדות. המשטרה מתואמת עם הפקחים מאחר והם לא אוכפים קסדות. רוכבי אופניים נפגעים בעצמם או מעורבים בתאונות עם הולכי רגל. יש ירידה משמעותית בתאונות עם אופניים חשמליים, מדובר בבודדים, אך כשזה קורה הן קשות. עד סוף השנה האכיפה תמשיך בעיקר בסיטי, במרכזים מסחריים, בבתי ספר לא תהיה אכיפה, אלא המון הסברה.

אלי: מלבד מלהוריד אור בגלגלים, איזה כלים יש למשטרה?

נומה: קנסות, ואם הילד מתחת לגיל 16 משחררים וקוראים להורים. אם תהיה אכיפה ילדים יתחילו לברוח ולסכן את עצמם, מה גם שאסור לנו לעצור ילד עם הגוף.

אורית: מתחת לגיל 16 ניתן לעכב לילד הוצאת רישיון נהיגה, כך נעשה בתל – אביב. צריך לזכור שתל-אביב זו תל-אביב והכל תלוי במדיניות עירונית. מאחר ומדובר בכלי רכב לא מרושין, לא ניתן לזהות את הרוכבים, אין מספר רישוי ופה הבעיה. בתל אביב הוכשרו עשרות פקחים עבור התחום הזה.

אלי: מדוע לא אוכפים גיל?

נומה: זה דורש מאמצים, משאבים וניידת.

אמנון: הממשקים בין ציר ילדים ומשטרה, זה נושא רגיש וצריך להתייחס אליו בזהירות רבה, משטרה היא לא לוחמת בקהילה, ילדים צריכים להבין ששוטר אמור לעזור להם. אכיפה ביחסים בין קהילה למשטרה הוא לא נכון, הסיכוי להיפגע ברגע שבורח רוכב הוא גבוה. העיר מעודדת רכיבה על אופנים למרות שיש מקומות שאין בהם תשתיות שמאפשרות רכיבה בטוחה, כמו ליד מרכז כיוונים, מתנסים בעיר וכד'. זו בקשה שהייתי שמח שיטפלו בה. לדעתי, יש להשקיע יותר בחינוך מאשר באכיפה, על כל שעת אכיפה, שמונה שעות הסברה.

יבגני: אני כהולך רגל רואה פה בעיה אמיתית, עד שלא ימצא פתרון לאותם בריונים שאינם נשמעים לחוק, הולכי הרגל נמצאים בסכנה.

ראובן: בתחום אכיפת האופניים החשמליים, החל מ 1.1.2019 ניתן 921 דוחות והתראות גם לבני נוער וגם למבוגרים. אנחנו בפיקוח העירוני אוכפים: 1. נסיעה תוך שימוש בטלפון 2. הרכבה שלא ע"פ חוק 3. נסיעה על מדרכה היכן שאין שבילי אופניים 4. נסיעה על מעבר חצייה. קסדות לא אוכפים, וגיל לא אוכפים. לנו כפקחים אסור לאכוף בזמן נסיעה על הכביש, אלא רק על המדרכה.

אנחנו פועלים ע"פ נוהל הורים. כאשר עוצרים ילד בודקים את ת.ז. במסוף אם יש הרשעות קודמות, מבקשים את הטלפון של ההורים, מדברים עם ההורים, נותנים התראה כתובה, במידה והילד לא מזדהה אנו רשאים לקרוא לשוטר לצורך זיהוי. לפקחים יש יכולת להחרים אופניים או לקחת סוללה או להוריד אוויר מהגלגלים. ההורים מוזמנים למשרדי הפיקוח, מקבלים את הדוח והסוללה או האופניים בחזרה. החוק מאפשר להחרים את כלי הרכב או חלק מהם (אימצנו את זה מתל אביב), כמובן שברגע ההחרמה, הילד מקבל בכתב מה החרם, הכל נעשה בצורה טובה ובהסכמה. בשנת 2019 נתנו 10 דוחות חרמה. ישנם 2 מצבים שבהם מחרימים: האחד, כאשר לא מזדהים ואין קשר עם ההורים, והשני בעקבות הרשעות קודמות. ההורים משתפים פעולה מאוד יפה, חלקם בכלל מופתעים שיש לילד אופניים, וחלק מההורים אף מחייבים את הילד לשלם מכספו את הקנס. המטרה היא לחנך את בני הנוער, בשום שלב לא מנהלים מרדף עם בני הנוער מחשש שיפגעו. כמובן שלפני תחילת האכיפה, ובשיתוף המטה לבטיחות בדרכים עברנו בכל הכיתות וערכנו הסברה.

אורית: רוצה לציין כי מטה הבטיחות בדרכים החל לעסוק בנושא משנת 2015, עוד לפני שיצאו התקנות. זוהתה הבעיה, ונעשתה עבודת חריש בכל בתי הספר עם פעולות הסברה.

אילנית: בנושא אופניים חשמליים נעשו פעילויות נרחבות גם במערכת החינוך וגם ברמה העירונית של תשתיות ואכיפה. שת"פ משרד התנועה – סיוע לפיקוח העירוני במידת הצורך בעיכוב וזיהוי. קיימנו ימי מבצע הסברה הכוללים חלוקת קסדות בשערי בתי-ספר בבוקר. השוטרים נכנסו להסבר על נסיעה בטוחה בכיתות החטיבה העליונה ע"פ תיאום מראש. ביצענו סדנאות מובנות לכל שכבות ט' י' בבתי הספר העל יסודיים – כל שכבות ט', י' בעיר עברו בשנה"ל תשע"ח סדנת הסברה ע"י מפעיל שימחיש להם באמצעות משחק וסימולציה את הסכנות שברכיבה על אופניים חשמליים, ומהי ההתנהגות הבטוחה ברכיבה. הסדנאות מלוות במצגת במסגרת כיתתית. נכנסנו לכל הכיתות יחד עם הפיקוח עירוני – נציגי הפיקוח העירוני ומטה בטיחות בדרכים עברו בכל בתי הספר העל יסודיים בכל כיתה, והודיעו על תחילת אכיפה הוסבר לתלמידים הרציונל, מה מותר ומה אסור וענו על שאלות התלמידים. שלחנו מטעם מטה הבטיחות נאמני בריאות ובטיחות בדרכים – 2 נאמני בטיחות מתנדבים הוכשרו מטעם מטה הבטיחות להדרכות בנושא אופניים חשמליים. הנאמנים נכנסו עם אופניים חשמליים לתוך הכיתה להסברה מוחשית. השניים קבלו מערכת שעות של כיתות ט'-י' ועוברו בכיתות בשעות החינוך להסברה בנושא רכיבה בטוחה על אופניים. לאחר מיפוי כמות רוכבי האופניים בבתי הספר התיכוניים, הוצבו מתקני אופניים נוספים מחוץ לשטח בית הספר. נעשתה הסברה להורים באספות ההורים ניתנו למחנכים דפי הסברה בנושא רכיבה על אופניים. ההורים קיבלו את המידע ישירות באמצעות בתי הספר - הדגש הוא אחריות הורית. בנוסף, חולקו פליירים בתעודות המתריעים על האכיפה העירונית. הודעות בנושא נשלחו באמצעות וואצאפ לכל המחנכים בבתי הספר התיכוניים והופצו לתלמידים, גם בפורומים של ועדי הורים. נעשה פרסום ושילוט ברחבי העיר ובמקומונים כולל במגזר החרדי. מסגרת ה reway נוספו שבילי אופניים רבים ברחבי העיר המאפשרים לרוכבים להגיע מקצה

לקצה וכמובן האכיפה של הפיקוח העירוני בסיוע המשטרה במיוחד בבקרים בדרכי ההגעה לבתי הספר.

אלי: זה ההסבר לכמות המופחתת של הדוחות. אחריות הורית היא דבר שצריך לעודד.

אורי: המשטרה נכנסה לתהליך האכיפה באופן רציני רק אחרי התאונה של ארי נשר ז"ל. בשנה שעברה היו 198 הרוגים בארץ, ואז הבינו שלא ניתן להתעלם מהתופעה, ואז המשטרה נכנסה. בשנה האחרונה, גם כשהמשטרה מעורבת יותר, זו עדיין אחריות של ההורים, ולכן מערכת החינוך, קרי, מינהל החינוך, מנהלי בתי הספר, צוות המורים וועדי ההורים צריכים להעביר את המסר לתלמידים ולהעביר את האחריות להורים.

בלה: אני כיו"ר ועד ההורים רוצה לשבח את אילנית על עבודה מצוינת של הסברה שנעשתה במערכת החינוך, הייתי עדה לשיתוף פעולה יוצא מן הכלל, ולמסרים שעברו במערכת החינוך, שללא ספק מצילי חיים. משרד החינוך צריך גם הוא לקחת אחריות, ולשלב מערכי חינוך בנושא אופניים חשמליים במערך השיעורים.

אורנה: בשנה שעברה התחלנו פיילוט של חינוך תעבורתי בכיתות י', השנה זה נכנס לכל כיתות י' ברחבי הארץ, העניין עוד בחיתוליו, אך המטרה היא שכל תלמידי כיתות י' ילמדו חינוך תעבורתי, ובסוף השנה ייגשו התלמידים במסגרת בית הספר למבחן התיאוריה.

אלי: מה קורה בגילאים יותר נמוכים? צריך להגיע לילד לפני כיתה י'. בגילאי חטיבת הביניים.

אורנה: המאמצים במשרד החינוך ניתנים לגילאים שבהם החוק כבר מתיר נסיעה. בית הספר עורך הסברה ופעילות גם לגילאי החטיבה, אך אילו לא מחויבים בשעת חינוך תעבורתי במערכת.

אלי: מה לגבי תנועות הנוער בעיר?

אילנית + אורנה: מאמצינו בכניסה לתוך החינוך הבלתי פורמלי כשלו מאחר ואין שיתוף פעולה מצד הרכזים.

בלה: למרות שיש שעה במערכת בכיתות י', יש לשים לב שמנהלים ממירים שעות אלו לצורך לימוד מקצועות אחרים, כמו שאמרה אילנית בעבר, צריך לבדוק את בתי הספר בביקורי פתע ולוודא שאינם מלמדים מקצועות ליבה בשעות של בטחות בדרכים.

אורנה: זה פלילי, ואם יש דבר כזה יש לפנות אלי, מאחר והשעות צבועות.

אורי: משרד התחבורה מעביר באמצעות הרלב"ד 18 מליון ₪ לטובת משרד החינוך לשיעורי חינוך תעבורתי. אני ערכתי בקורות יזומות, אך בתי הספר ידעו מתי אני מגיעה, ולכן יש לערוך בקורות פתע.

אילנית: אמרתי זאת שנים, ואני חוזרת שוב: מתפקיד הפיקוח במשרד החינוך לכנס באופן ספונטני ובלי הודעה מראש ע"פ מערכת השעות ולבדוק מדגמית האם באמת מתבצעים שיעורי חינוך תעבורתי בשעות המיועדות.

אלי: בסופו של יום ילדים נמצאים באינטרנט וצריך קמפיין ברשתות חברתיות לנושא.

אורית: בשביל זה צריך את הדוברות, הם צריכים להיכנס לנושא.

אדי: אם רוצים להטמיע התנהגות נכונה בכביש בקרב ילדים צריך לעשות זאת דרך ההורים. אם ההורים ידעו שזה יפגע בכיס, יהיה שינוי.

אלי: לסיכום צריך לעשות קמפיין מסודר של מחלקת הדוברות העירונית אל מול הרלב"ד, למצוא דרך לעבוד יחד. להציף סרטים והרצאות של נפגעים במערכת החינוך, להיכנס לאספות הורים בתחילת שנה, כמו גם כניסה למערכת החינוך הבלתי פורמלית. יש להגדיל את מספר הפקחים, להכניס כוח אדם כתקנים קבועים, לחדד את האחריות ההורית כדי למנוע לחץ חברתי. אני גם חושב שאנחנו צריכים ליצר פניה לרלב"ד ולשר התחבורה בנושא קנס לרכוב ולא רק לרוכב.

אכן יש בעיה בנושא אופנים חשמליים, אך הפתרון קרוב, ורואים זאת בנתונים, עיריית אשדוד עושה עבודה יפה בנושא, אך עדיין יש מקום לאתר פורמט נכון כדי שהילדים הקטנים לא יעשו שמוש לא נכון בכלי ויעברו על החוק.

אילנית אלימלך

מזכירת הועדה

עו"ד אלי נכט

יו"ר ועדת בטיחות בדרכים